

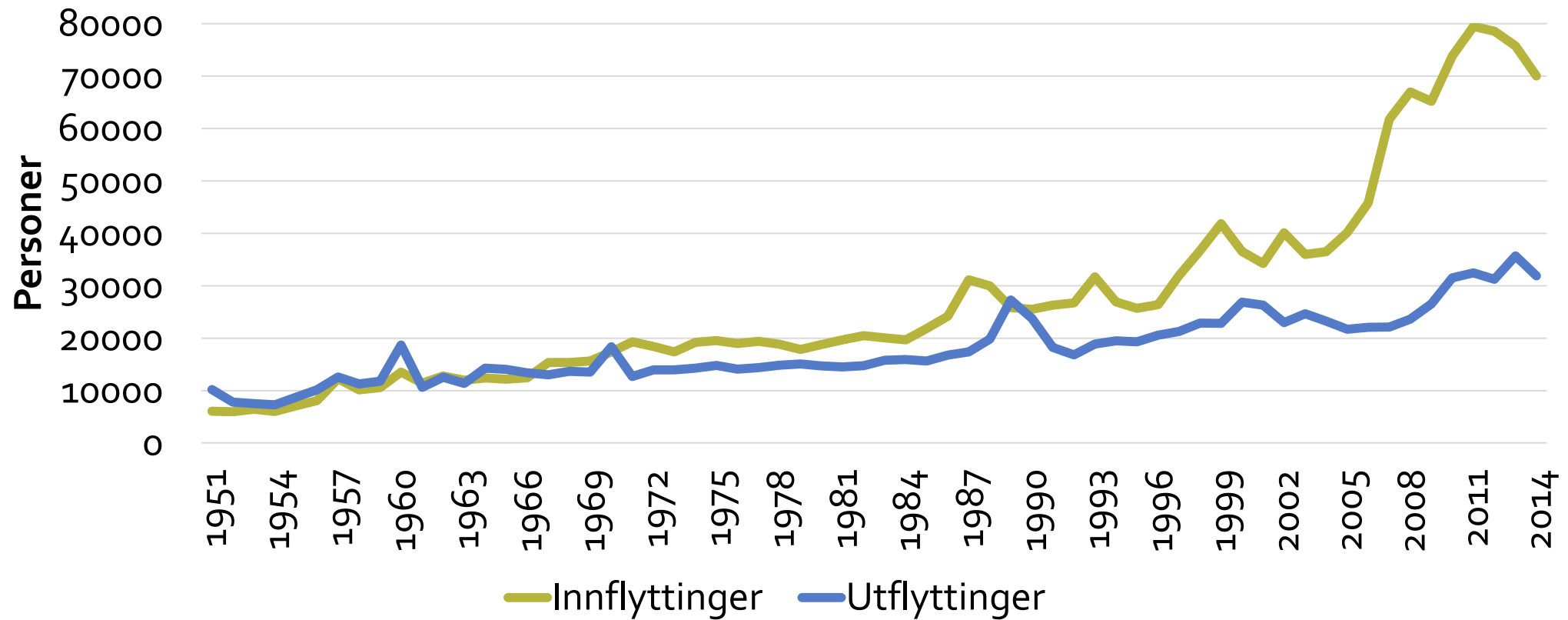
Virkninger av allmenngjøring av tariffavtaler på arbeidsmarkedets virkemåte og for lønnsdannelsen

Publiseringsseminar, 27. oktober 2015

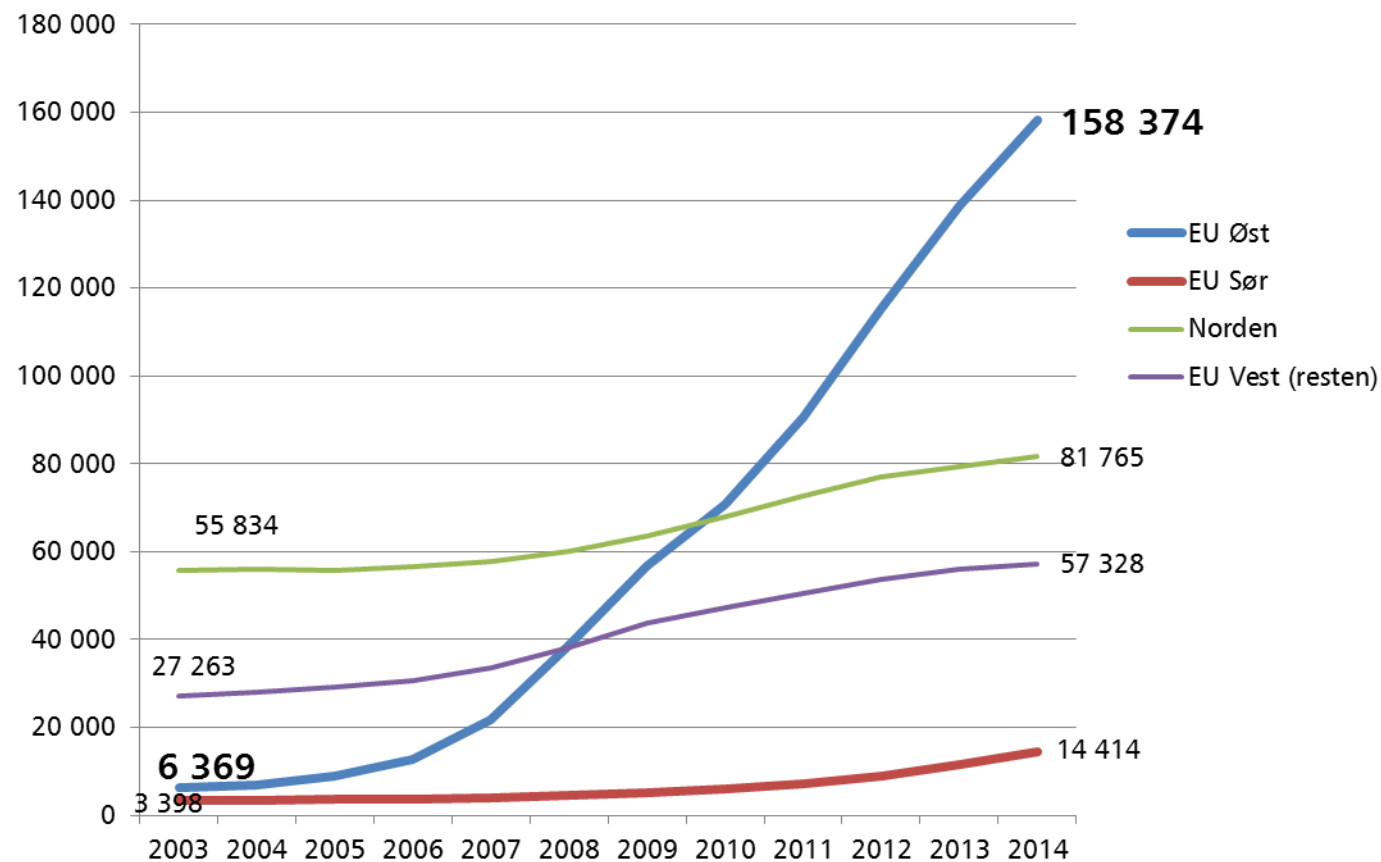
Senter for lønnsdannelse
(Samfunnsøkonomisk analyse og Fafo)

Statistisk sentralbyrå

Sterk økning i innvandringen

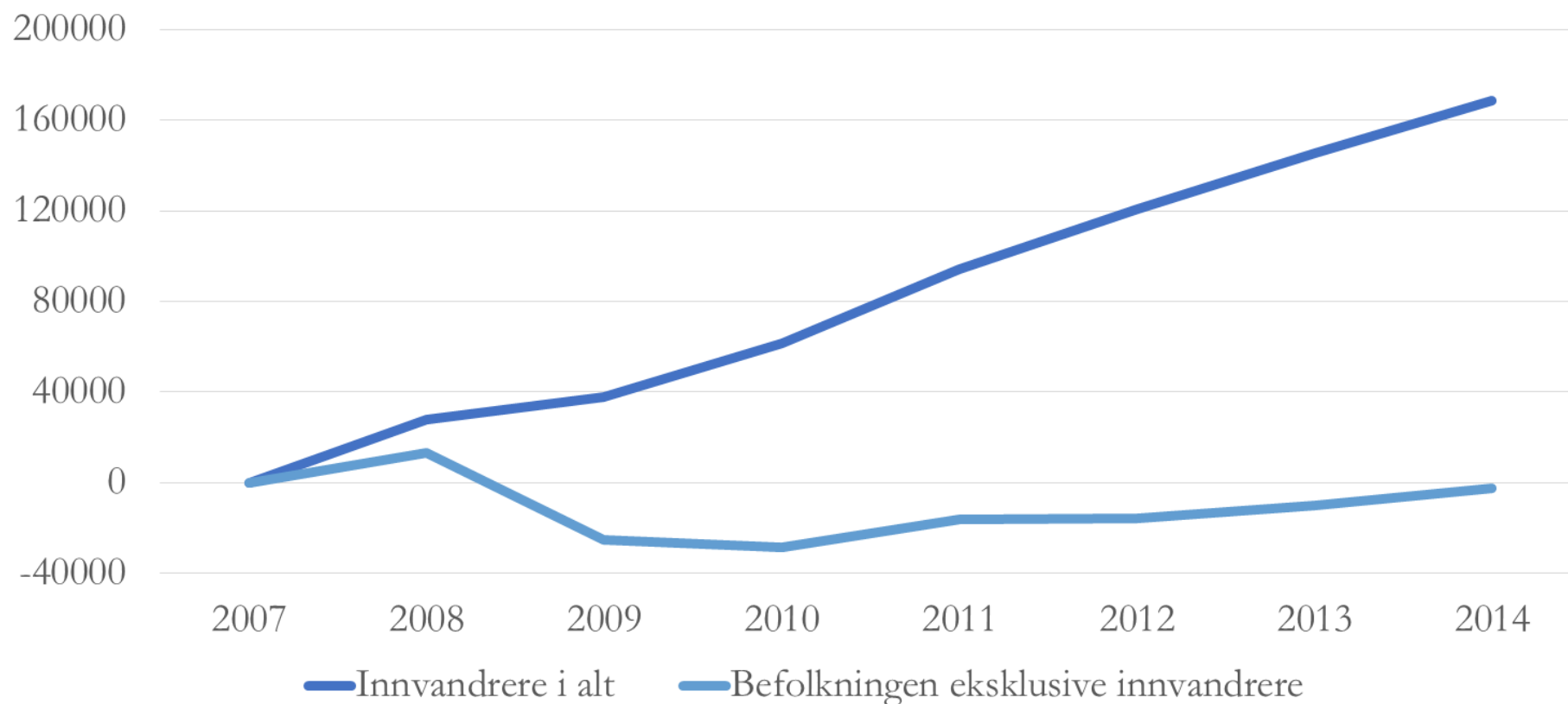

Europeisk innvandrerbefolkning i Norge 2003-2014

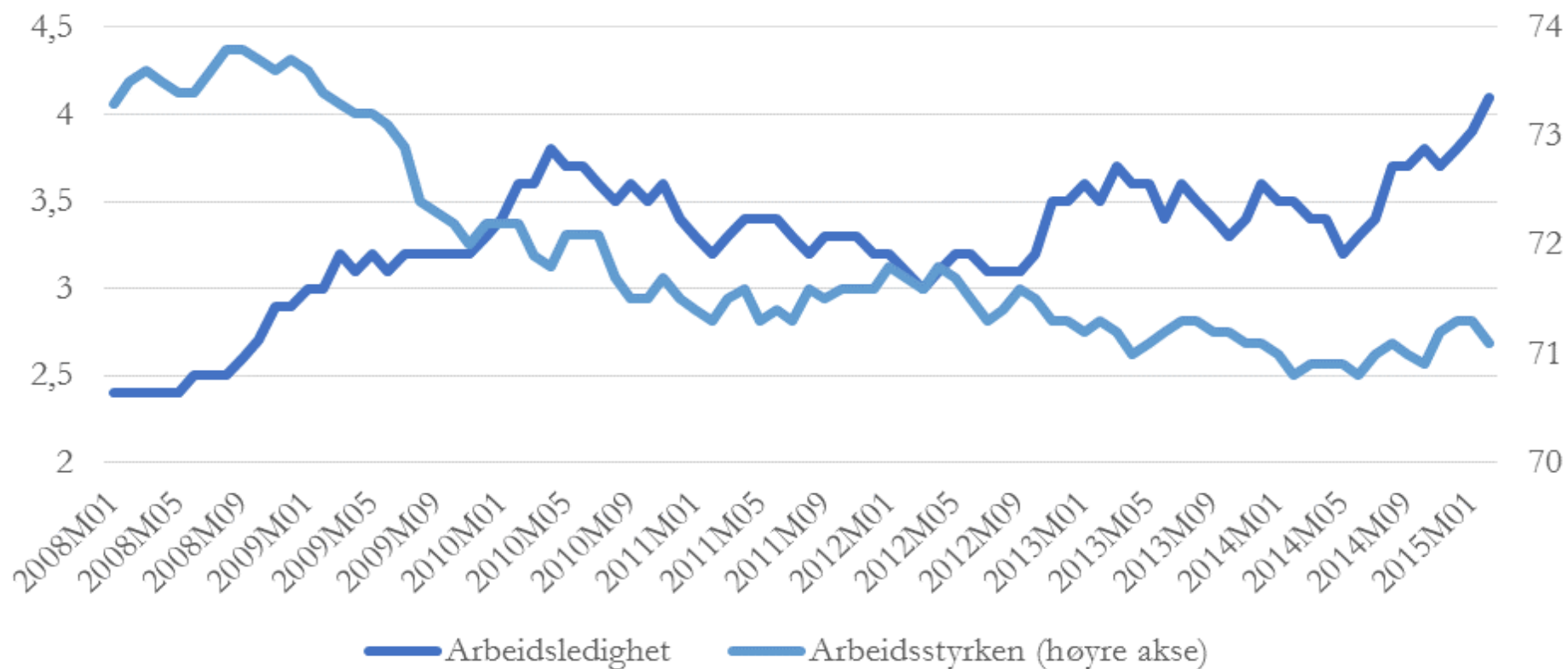
Kilde: SSB

Syssettingsvekst kun blant innvandrere

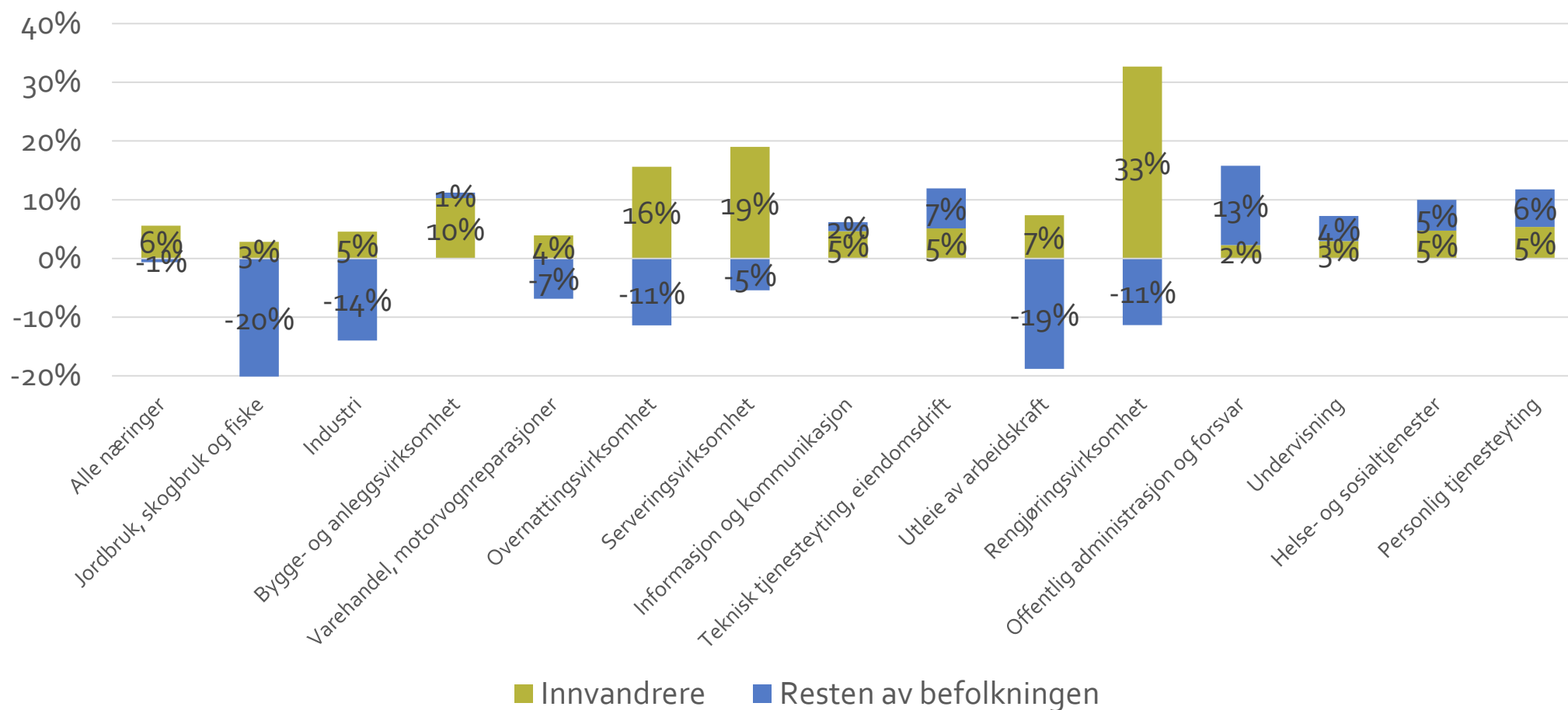

Kilde: SSB

Økt ledighet og redusert yrkesdeltakelse

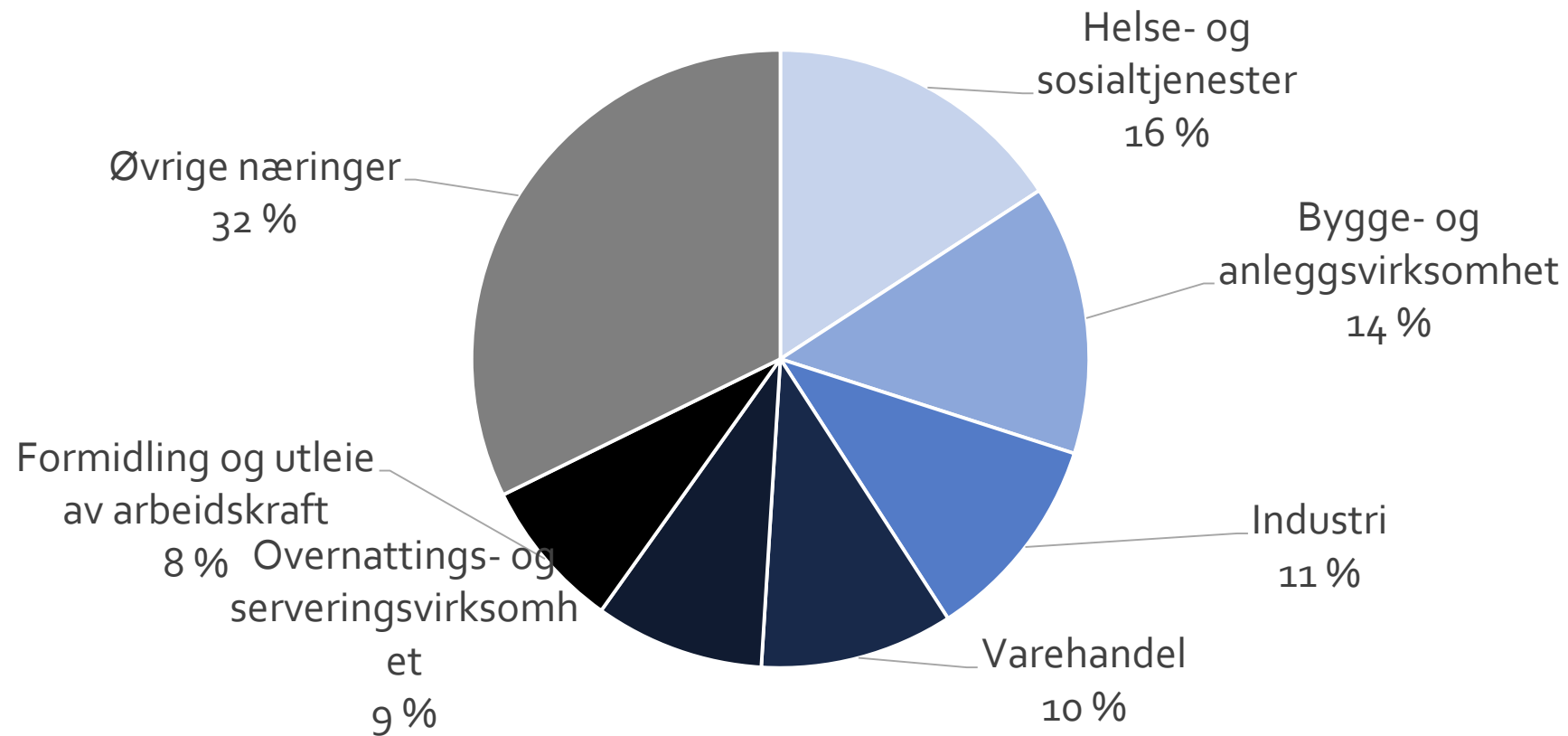

Sysseissettingsvekst 2008-2014

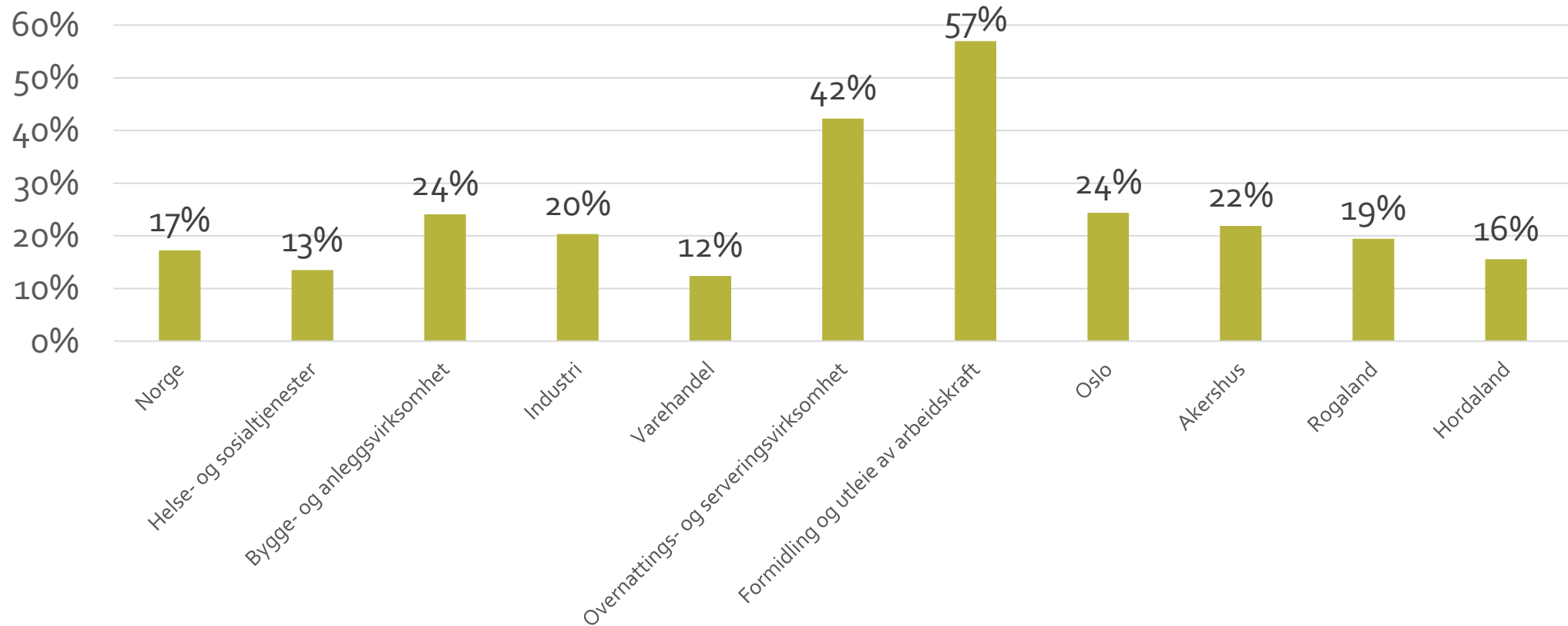

ilde: SSB

Hvor arbeider innvandrerne (bosatte og på korttidsopphold)

Hvor dominerende er innvandrere på arbeidsplassen? (bosatte og på korttidsopphold)

Kilde: SSB

Allmenngjøring - Norges virkemiddel mot uønsket lavlønnskonkurransen. Vi har evaluert de 4 første.

1. Overenskomsten for jordbruks- og gartnerinæringene
 - Hele landet f.o.m. 1.1.2010
 2. Verkstedoverenskomsten
 - Hele landet f.o.m. 1.12.2008
 3. Byggfagsoverenskomsten
 - Oslo, Akershus, Østfold, Buskerud og Vestfold f.o.m 1.9.2005
 - Hordaland f.o.m. 1.1.2006
 - Resten av landet f.o.m. 1.1.2007
 4. Renholdsoverenskomsten
 - Hele landet f.o.m. 1.9.2011
- Betydningen for lønnsdannelsen, prisdannelsen og arbeidsmarkedets virkemåte
 - Hvordan?
 - En gjennomgang av lønnsutviklingen ifølge SSBs lønnsstatistikk
 - En statistisk analyse av betydningen av allmenngjøringen på lønn ved å benytte lønnsstatistikken, og på sysselsettingen ved å bruke foretaksstatistikk
 - En statistisk analyse på næringstall for å beregne effekten av innvandringen og allmenngjøringen på lønnsdannelsen, prisdannelsen og produktiviteten.

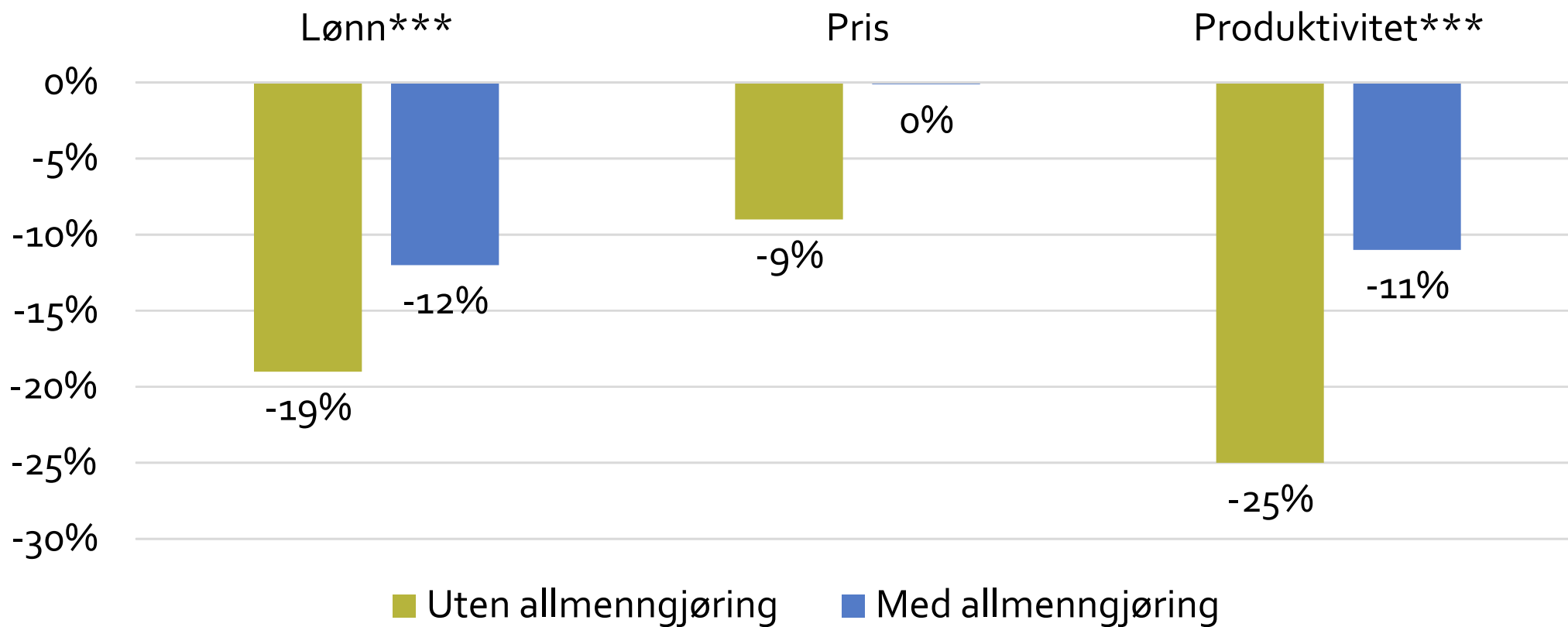
Betydningen av innvandringen for lønns- og prisdannelsen og sysselsetting/produktivitet

- Analyse av næringsdata
 - Bygg og anlegg
 - Vakt- og eiendomstjenester, herunder renhold
 - Verftsindustri
 - Jordbruk
- Sterke og signifikante virkninger av innvandringen i bygg og anlegg, og vakt- og eiendomstjenester
- Ingen effekter i jordbruk eller verftsindustri
 - Gjelsvik, Nymoen og Sparrman (2015) fant klar og signifikant effekt i industrien

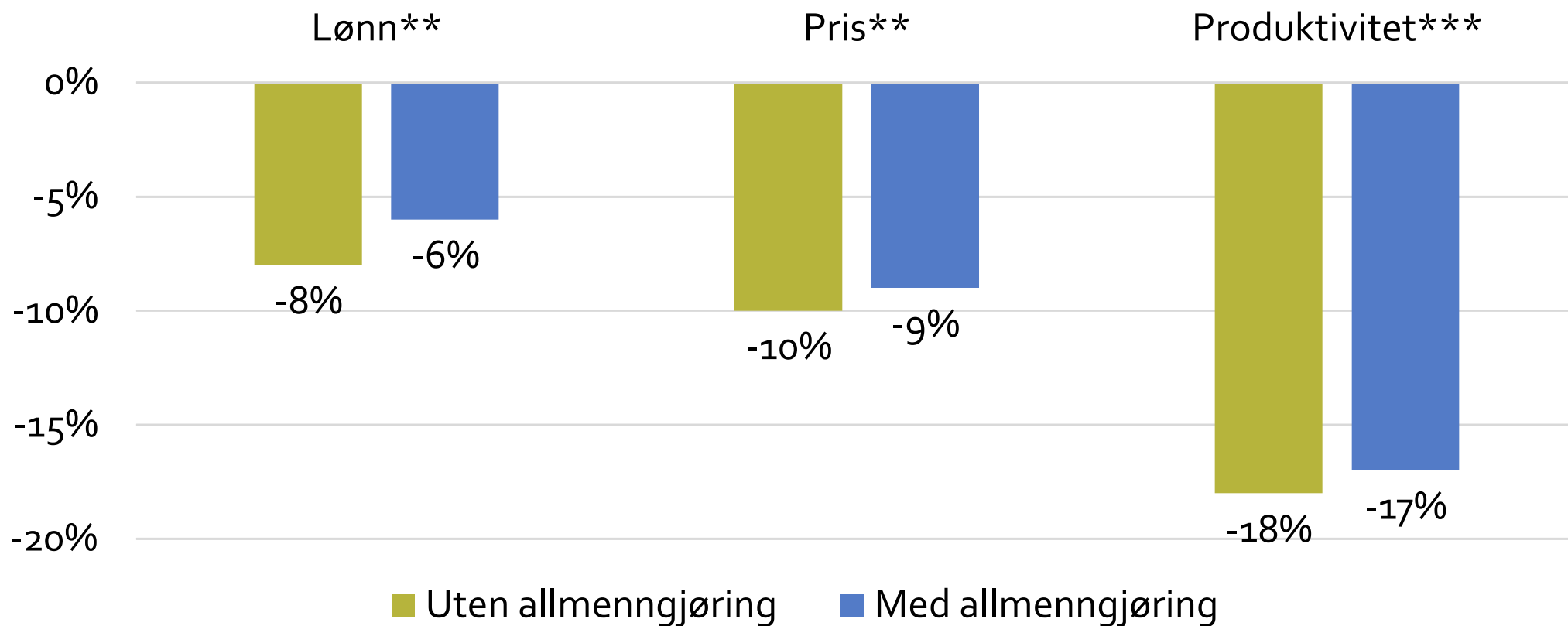
Bygg og anlegg og vakt- og eiendomsdrift

Direkte effekter av innvandringen i bygg og anlegg

Direkte effekter av innvandringen i vakt- og eiendomstjenester

Hvorfor reduserer innvandringen lønningene?

- Tjenestenæringene har vært skjermet fra internasjonal konkurranse. Dermed kan lønnsnivået på lavt kvalifisert arbeidskraft ha vært holdt oppe.
- Innvandringen reduserer produktiviteten – direkte og indirekte
- Mye av produktiviteten «eies» ikke av én faktor, hverken kapitaleierne eller arbeidstakerne. Men er et resultat av samarbeid. Avlønningen bestemmes av forhandlingsmakt.
 - Innvandringen har redusert arbeidstakernes forhandlingsmakt om den totale faktorproduktiviteten i de aktuelle næringene.

Statusen til frontfagsmodellen i næringene

- Frontfagsmodellen er fortsatt gyldig i de analyserte næringene, men mindre relevant enn før
- Frontfagsmodellens prinsipp om omtrent lik lønnsvekst i følgefag som i frontfag, er imidlertid brutt med innvandringen
- Forhandlingsmakten om den totale faktorproduktiviteten er endret
 - Lønningenes andel av verdiskapingen er isolert sett redusert
- Allmenngjøringen har kun i begrenset grad stoppet utviklingen
- Kan innvandringen svekke frontfagsmodellen og dermed gi langt mer negative konsekvenser?
 - I byggenæringen er avtaledekningen for eksempel redusert med over 15 prosentpoeng